

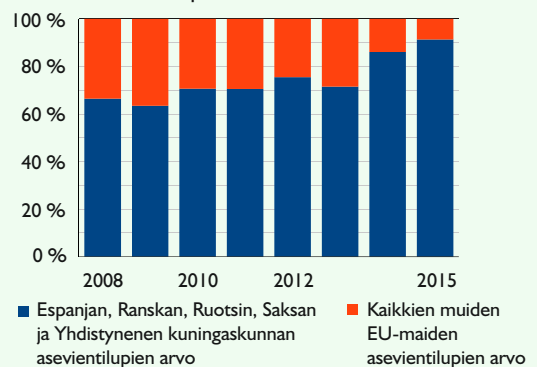
Euroopan unionin aseviennit 2016: noususuhdannetta ja poliittisia haasteita

Tarkastelussa viisi maata

Olemme tarkastelleet Euroopan unionin vuoden 2016 asevientejä viiden maan valossa. Maat ovat Espanja, Ruotsi, Ranska, Saksa ja Yhdistynyt kuningaskunta. Maat julkaisevat kansalliset asevientiraporttinsa hyvissä ajoin tarkasteluvouden jälkeen ja niiden osuus EU:n aseviennistä on merkittävä.

Vientilupiin kirjattu arvo euroissa ei kerro tarkasti miten paljon aseita jokin maa vie. Vienti voi jäädä toteutumatta tai toteutua vain osittain. Sen sijaan vientiluvat kertovat siitä, mitä aseita, miten paljon ja minne jokin maa on valmis viemään. Lisäksi ne kertovat aseiden kysynnästä maailmalla.

Espanjan, Ranskan, Ruotsin, Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan asevientilupien arvon osuus EU:n kaikkien asevientilupien arvosta

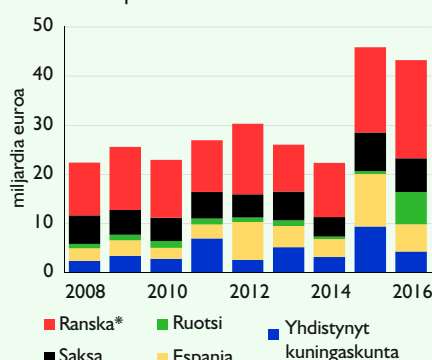

Laskiko EU:n asevientit vuonna 2016?

Vientilupiin kirjattujen arvojen perusteella EU:n asevientit laski vuonna 2016 vain 4,4 % edellisvuoden 180 miljardista eurosta 172 miljardiin euroon. Lukujen tulkintaa vaikeuttaa Ranskan asevalvontajärjestelmän muutos vuonna 2014. Ranskan nykyiset vientiluvat myönnetään jo kaupankäyntiprosessin alussa. Vientilupia on siis myönnetty kaupoille, jotka voivat jäädä kokonaan toteutumatta tai toteutua vain osittain.

Jos Ranskan vientilupiin kirjattu kokonaisarvo korvataan vuosille 2014–2016 laskennallisella luvulla, joka on samassa suhteessa toteutuneeseen vientiin kuin vuosina 2004–2013, huomataan vuoden 2016 viennin laskeneen enemmän. Todennäköisesti EU-maiden asevientit supistui vuonna 2016 enemmän, eli noin 5,7 %.

Viiden EU-maan myöntämien asevientilupien kokonaisarvon kehitys 2008–2016, Ranska vertailukelpoisilla arvoilla

Pitkän ajan keskiarvo kertoo viennin nousuun

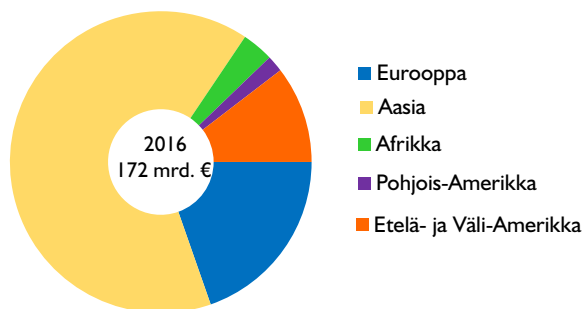
Aseviennit ovat alttiita vuosittaisille heilahteluille. Yksittäiset kaupat saattavat nimittäin olla hyvinkin suuria. Tästä syystä viennin kehitystä tarkastellaan yleensä pidemmän aikavälin, tavallisesti 5 vuotta, keskiarvojen kautta. Aikasarjamme kattaa yhdeksän vuotta alkaen vuodesta 2008. Oheisessa taulukossa huomioimme Ranskan kohdalla maltillisemmän laskennallisen arvon. Siten viimeisen neljän vuoden keskiarvo on 34 % suurempi kuin aiempien vuosien.

Pitkän ajan keskiarvo

	2008–2012	2013–2016	Muutos
Yhdistynyt kuningaskunta	3,69 mrd. €	5,56 mrd. €	+50,8 %
Espanja	3,70 mrd. €	6,06 mrd. €	+63,5 %
Ruotsi	1,10 mrd. €	2,19 mrd. €	+98,6 %
Saksa	5,14 mrd. €	6,13 mrd. €	+19,4 %
Ranska*	12,03 mrd. €	14,46 mrd. €	+20,2 %
Yhteensä	25,65 mrd. €	34,39 mrd. €	+34,1 %

* Ranskan vientilupien arvo 2014–2016 on korvattu aiempiin vuosiin nähden vertailukelpoisella laskennallisella arvolla.

Euromääräisesti suurin vientikohde Aasia, sisältäen Lähi-idän ja Egyptin

Viennin suurimmat kohdemaat vuonna 2016

Viennin kohdemaa	Viiden EU-maan vientiluvut yhteensä
Yhdistyneet Arabiemiirikunnat	27,13 mrd. €
Saudi-Arabia	20,64 mrd. €
Intia	18,07 mrd. €
Egypti	14,64 mrd. €
Brasilia	5,51 mrd. €
Singapore	5,40 mrd. €
Peru	5,08 mrd. €
Norja	5,01 mrd. €
Ruotsi	3,90 mrd. €

Evätyt vientiluvut Saudi-Arabiaan

Maa	Epäykset	Vientikategoriat	EU:n yhteisen kannan perusteet
Ruotsi	2 kpl	Ei tiedossa	Ei tiedossa
Saksa	3 kpl	ML I – Käsiaseet ja niiden osat ML 5 – Tulenjohtolaitteet ML I8 – Sotilaskäyttöön tarkoitettujen tuotteiden (puolustustarvikeluettelo) tuotanto- ja testauslaitteet	2: Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattaminen lopullisessa määrämaassa.

Evätyt vientiluvut Turkkiin

Maa	Epäykset	Vientikategoriat	EU:n yhteisen kannan perusteet
Ruotsi	5 kpl	Ei tiedossa	Ei tiedossa
Saksa	1 kpl	ML I – Käsiaseet ja niiden osat ML 3 – Ammukset	3: Lopullisen määrämaan sisäinen tilanne vallitsevien jännitteiden tai aseellisten konfliktien osalta
Yhdistynyt kuningaskunta	1 kpl	ML I0 – Lentokoneet, lennokit ja niiden osat	I: Jäsenvaltioiden kansainvälisten veloitteiden ja sitoumusten – erityisesti YK:n ja EU:n asettamien pakotteiden ja rajoitusten – noudattaminen tai 7: Vaara, että sotilasteknologia tai puolustustarvikkeet päätyvät muualle ostajamaassa tai jälleenviedään epätoivottavin ehdoin

Ongelmamaat

Vuonna 2016 esiin nousi erityisesti kaksi maata, joihin aseiden toimittaminen vaatii erityistä ulkopoliittista harkintaa. EU-maiden asevientä säätelevä EU:n yhteinen kanta määrittää kahdeksan kriteeriä, joita vasten ulkopoliittinen harkinta on toteutettava.

Saudi-Arabiaan kohdistuvaa asevientä kritisoitiin vuonna 2016 esimerkiksi Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansallisissa parlamenteissa. Taustalla olivat maan oma ihmisoikeustilanne sekä väitetyt ihmisoikeusloukkaukset sodassa, jota Saudi-Arabia käy Jemenin huthi-kapinallisia vastaan. Syyskuussa 2017 Euroopan parlamentti katsoi, että asevientä Saudi-Arabiaan on ainakin yhteisen kannan perusteen 2 vastaista. Parlamentti myös toisti keväällä 2016 esittämänsä kehotuksen määrätä asevientikielto Saudi-Arabiaan.

Turkin kohdalla ovat huolta aiheuttaneet ennen kaikkea maan sisäinen ihmisoikeustilanne kesän 2016 vallankaappausyrityksen jälkeen.

Kolme tarkasteltua maata epäsi useita Turkkiin ja Saudi-Arabiaan kohdistuville vienneillä haettuja vientilupia vuonna 2016. Lähes neljännes Ruotsin epäämistä vientiluvista koski Turkkiä.